

L. V. Poleshchuk

COMPETENCE APPROACH IN THE FORMATION OF PROFESSIONALLY-SIGNIFICANT QUALITIES OF EDUCATION MANAGERS

In today's international educational area there are two main tendencies in the development of education: a) the total universalization; b) the specific professionalization. Today, the term "headmaster" does not contain all the requirements of a globalized society with market socio-economic fundamentals to managing the education. It corresponds to the needs of the concept of "education manager" as purposefully professionally trained expert, capable to work in a fast-changing market conditions and management both in various types of educational institutions and large-scale educational systems. Professional education has such a specialist personal and social importance, provides the transformation of knowledge into personal and professional domain, provides creative and reflexive attitude toward the self-improvement and promotes continuous professional development and improvement of knowledge and skills, developing a set of competencies and career management beyond it. Consequently, the preparation of the manager requires specific professionalization of educational content. This type of education accounts for the dependence of professionally significant qualities and socio-economic realities. The article reveals the concept of the "manager of education". It considers the approaches to the definition of "professionally significant qualities" and "professional qualities" and describes the understanding of these concepts by national and foreign scientists. The indicator of professional competencies formation is a professional competence. Accounting for the current state of national and European labor markets allowed to group basic training requirements of modern management education. The competence approach is represented as an important link between the educational process and the interests of employers. The consideration of professionally significant and professionally important qualities of the manager of education in terms of the competency approach has helped to enhance the character of practice-management activities. In further studies it will be possible to analyze the pedagogical conditions of professionally significant qualities of education managers in the Master's training.

Keywords: professionally important qualities, professional qualities, competence approach.

Подано до редакції 05.06.14

УДК: 371.132/.135:378.663-057.4

О. В. Полозенко

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті обґрунтовано педагогічні умови формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності, зокрема такі: забезпечення професійно спрямованого змісту психологічної підготовки аграрників, створення рефлексивно-розвивального середовища, аксіологізація психологічної підготовки аграрників, діалогізація психологічної підготовки аграрників.

Ключові слова: педагогічна умова, психологічна підготовка, професійна спрямованість, рефлексивно-розвивальне середовище, аксіологізація, діалогізація.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Нарощування сільськогосподарського виробництва у передових країнах світу свого часу відіграло історичну роль у забезпеченні розвитку всієї економіки цих країн. Саме сільське господарство було тією рушійною силою, яка спричинила розвиток несільськогосподарських секторів і сприяла підвищенню рівня добробуту населення. Тому, беззаперечною є думка В. Вергунова, що аграрний сектор був і залишається провідною галуззю економіки нашої країни [1].

Нині професійна діяльність фахівців аграрної галузі набуває особливої соціальної значущості й істотно ускладнюється, актуалізуючи важливість психічних ресурсів особистості, що посилює вимоги щодо психологічної готовності фахівців аграрної галузі до професійної діяльності.

Аналіз публікацій сучасних науковців свідчить, що за останні роки здійснено низку досліджень щодо аналізу психологічної готовності до професійної діяльності, зокрема: педагогів (П. Горностай, Т. Іванова, О. Скрипченко, В. Сластьонін, С. Ніколаєнко, Д. Мазоха, Е. Орлова, О. Жук, Е. Чернічкіна), медичних працівників (Л. Супрун, В. Ораховський, Т. Кондратенко, І. Вітенко, М. Жукова), управлінців (Л. Карамушка, О. Філь), практичних психологів (О. Бондаренко, Л. Долинська, В. Панок, Н. Пов'якель, Н. Чепелева), спортсменів (Ф. Геннов, І. Григорянц, А. Пуні, С. П. Ільїн), військовослужбовців і правоохоронців (Н. Мухтаров, Л. Корольов, О. Тімченко, М. Дяченко, О. Столяренко).

Однак, педагогічні умови формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до

професійної діяльності не були предметом окремого дослідження.

Мета статті – обґрунтувати педагогічні умови формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Процес професійної підготовки аграрників повинен бути спрямованим не лише на набуття знань та розвиток умінь і навичок студентів за обраним фахом, а й на поглиблення інтересу до професійної діяльності, розуміння значущості професійно важливих особистісних якостей та на їх розвиток, тобто повинна формуватися професійна спрямованість фахівця. Професійно спрямоване навчання психології, зміст дисципліни, методи і форми організації психологічної підготовки повинні сприяти поглибленню інтересу до професії аграрника, формуванню професійної мотивації, професійних цінностей, особистісних якостей студентів, необхідних і значущих для професійної діяльності фахівців аграрної галузі.

Беручи до уваги вищезазначене, вважаємо, що першою педагогічною умовою формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності є *забезпечення професійно спрямованого змісту психологічної підготовки*.

З метою обґрунтування доцільності зазначеної педагогічної умови було проаналізовано навчальні програми з психології для аграрних ВНЗ, навчальні посібники та підручники з психології. У результаті аналізу було з'ясовано, що переважно у навчальних програмах з психології не відображено специфіку професійної діяльності аграрників. Існуючі навчальні видання з психології розраховані на підготовку професійних психологів і педагогів, на фундаментальний рівень підготовки студентів та вивчення дисципліни, якій відводиться значний обсяг навчального часу. Однак, кількість годин із психології, відведених навчальним планом в аграрних ВНЗ, суттєво обмежена. Все це також підтверджує необхідність професійного спрямування змісту психологічної підготовки, а отже потребує розробки навчальної програми дисципліни «Психологія», навчального посібника та практикуму з психології для студентів аграрних ВНЗ.

Відтак, під час розробки навчальної програми з психології необхідно враховувати значення цієї дисципліни для майбутніх фахівців аграрної галузі в площині теоретичної, практичної і професійної підготовки. Розробка навчальної програми з психології для аграрників повинна здійснюватися з урахуванням потреб аграрної галузі, специфіки професійної діяльності аграрників та відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника вищого аграрного навчального закладу. Під час конструювання змісту навчальної програми необхідно враховувати кількість навчальних годин, у тому числі відведених на самостійну роботу студентів, логічний зв'язок модулів, тем, їх послідовність.

У навчальному посібнику з психології для студентів аграрних ВНЗ мають широко й доступно висвітлюватися основні навчальні теми із загальної психології на підґрунті узагальнення праць провідних українських і зарубіжних психологів та останніх досягнень психологічної науки з урахуванням специфіки професійної діяльності аграрників, вимог галузевих стандартів до їх підготовки та професійної спрямованості майбутніх фахівців аграрної галузі.

Враховуючи те, що на вивчення курсу психології студентам-аграрникам відводиться незначна кількість аудиторних годин, більша частина навантаження припадає на самостійну роботу, посібник повинен вміщувати і теми, які висвітлюються в лекційному курсі, і теми, винесені на самостійне опрацювання.

Ефективне засвоєння теорії можливе за умови включення студента в активний процес пізнання психічних явищ. Це, насамперед, обумовлено тим, що в процесі лише теоретичної підготовки психологічні знання є відірваними від реальності, студенти, як правило, не здатні розпізнавати відповідні психічні явища в умовах життя. Тому важливо підібрати ілюстративний матеріал, щоб він був максимально професійно спрямованим.

На нашу думку, важливою є розробка практикуму з психології для студентів аграрних ВНЗ, який повинен містити навчальні завдання, вправи для соціально-психологічного тренінгу, методики дослідження психічних процесів, станів і властивостей, тестові завдання для перевірки знань. Причому навчальні завдання повинні складатися із вправ, спрямованих на актуалізацію і класифікацію психічних явищ, на розпізнавання психічних процесів, станів і властивостей, на прогнозування й моделювання поведінки людини в певних життєвих і професійних ситуаціях, на розроблення психологічних рекомендацій щодо способів поведінки з людьми різних типів темпераментів, на формування розумових дій, зокрема рефлексії, цілепокладання, планування, аналізу, узагальнення тощо. Виконання таких навчальних завдань потребує від студентів творчої активності і дозволить практично застосовувати особистий психологічний досвід та набуті теоретичні знання з психології. Це сприятиме формуванню мотиваційного, ціннісного, рефлексивного, когнітивного, діяльнісного, регулятивного компонентів психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності.

Таким чином, професійна спрямованість повинна реалізуватися через єдність змістового і процесуального аспектів психологічної підготовки.

Рефлексія є однією з центральних професійно важливих якостей особистості і розглядається як механізм особистісного і професійного розвитку, творчої самореалізації людини як професіонала. Варто зазначити, що свідомість людини на початкових стадіях її формування не є рефлексивною і може перебігати стихійно. Рефлексія – це не інформація, тому її неможливо «передати» як знання звичними методами на-

вчання. Її необхідно стимулювати, розвивати, підвищувати, створюючи для цього спеціальне рефлексивно-розвивальне середовище.

Зважаючи на це, другою педагогічною умовою формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності є створення рефлексивно-розвивального середовища. Особливості формування рефлексії у процесі психологічної підготовки студентів аграрних ВНЗ полягають в тому, що: 1) рефлексивно-розвивальне середовище повинно бути адаптованим до змісту, методів і форм навчання психології; 2) рефлексивна діяльність студентів повинна відображатися в їхній навчально-пізнавальній діяльності; 3) навчальний процес повинен будуватися на підґрунті індивідуального досвіду студентів; 4) рефлексивно-розвивальне середовище необхідно створювати за рахунок ситуацій проблемності, невизначеності, варіативності, протиріч, інтелектуального пошуку, самоспостереження, самоаналізу, самопізнання, самоорганізації, цілепокладання, планування тощо.

Створення рефлексивно-розвивального середовища пов'язане із включенням в осмислення усіх компонентів діяльності: інтелектуального, регулятивного, комунікативного, мотиваційного. Вплив рефлексивно-розвивального середовища повинен здійснюватися на рівнях: мислення – моделювання проблемних і конфліктних ситуацій, діяльності – установка на співробітництво, а не на конкуренцію, комунікації – на відносини, що ґрунтуються на доступності власного досвіду для інших і відкритість досвіду інших для себе. Таке рефлексивно-розвивальне середовище уможливає вибір перспектив щодо цінностей, смислів, форм, засобів самореалізації і саморозвитку, вироблення способу життєтворчості, його апробування, виявляючи конструктивний потенціал та надаючи можливість перенести його в інші сфери життя. Рефлексивно-розвивальне середовище також впливає на покращення психологічного клімату в студентському колективі, оскільки дозволяє розкритися кожному студентові і максимально збагатити свій досвід. Рефлексивні ситуації і завдання сприяють актуалізації рефлексивних здібностей студентів, що в свою чергу призводить до всебічної активізації особистості, спонукає до творчого дослідження життєвого, навчального і професійного досвіду, самопізнання і саморозвитку студентів.

Професійні цінності окреслюють значущість професійної діяльності аграрника для суспільства й особистості та є системою головних орієнтирів, які впливають на якість освоєння професії, забезпечують утворення нових якостей особистості і дають їй змогу ефективно виконувати свої професійні обов'язки. Сформованість професійних цінностей забезпечує відповідальне ставлення до обраного фаху, спонукає особистість до творчості і розвитку. Цінності формуються в процесі засвоєння людиною суспільно-історичного і культурного досвіду й відображаються в

її цілях, переконаннях, ідеалах та інтересах. Вони наділені не тільки пізнавальними, а й регулятивно-цільовими значеннями, виступаючи як норми й ідеали в системі відносин. Як зазначає Л. Ерштейн, система цінностей є тим бар'єром, фільтром, арбітром, який лежить між зовнішнім і внутрішнім світом суб'єктності людини та виконує функції допуску поведінкових і психічних реакцій до виконання [2, с. 42]. На думку М. Яницького, в юнацькому віці укладається власний світогляд людини, що створює можливість для формування внутрішньої, автономної системи цінностей. Саме тому юнацький вік є вирішальним щодо формування ціннісної системи людини [3, с. 57]. Цілком погоджуємося з думкою І. Малісової [4, с. 94], що забезпечення тих, хто навчається адекватними їх віку психологічними знаннями про людину як частину природного світу, члена суспільства, суб'єкта і об'єкта взаємовідносин, уможливує актуалізацію самопізнання, орієнтацію на діалогічну взаємодію, розвиток сенситивності, особистісне саморозкриття, що у підсумку сприяє формуванню ціннісних орієнтацій особистості.

Зважаючи на це, третьою педагогічною умовою формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності є аксіологізація психологічної підготовки аграрників.

Для реалізації окресленої педагогічної умови важливо з'ясувати психологічні механізми формування цінностей студентів. На підставі теоретичного аналізу наукових досліджень щодо розвитку системи цінностей студентів під час навчання у ВНЗ, було з'ясовано, що аксіогенез здійснюється через перебіг взаємопов'язаних між собою психологічних механізмів, якот: адаптація, соціалізація, ідентифікація, інтеріоризація, екстеріоризація, індивідуалізація, інтерналізація, персоніфікація.

Варто зазначити, що переведення соціальних цінностей у внутрішній план особистості і вироблення власних її цінностей неможливо здійснити лише за рахунок вербального і когнітивного рівнів. Аксіогенез передбачає активну роль в цьому процесі емоцій і почуттів, оскільки саме вони визначають реальність прийняття цінності особистістю, а не тільки її розуміння. Прийняття цінностей відбувається, перш за все, за рахунок емоційного переживання зовнішніх ситуацій і явищ та їх емоційно-почуттєве оцінювання. Відтак, розвиток ціннісної сфери аграрника – це рух шляхом залучення студента в процесі психологічної підготовки до знання про цінності через його емоційно-почуттєве переживання й оцінне ставлення до набуття та присвоєння цінностей як професійних сенсів і цілей.

Розуміння психологічних механізмів розвитку цінностей студентів є важливим під час організації навчально-виховного процесу та педагогічного впливу на аксіогенез студентів через зміст, відповідні методи і форми психологічної підготовки.

Зміст психологічної підготовки повинен відображати наступне: 1) значущість професії аграрника для українського суспільства, впливати на формування осмисленого позитивного ставлення й інтересу студентів до обраної професії; 2) значущість і специфіку використання власне психологічних знань для життя й особистісного розвитку студентів як майбутніх фахівців аграрної галузі. При цьому, як зазначає Л. Ерштейн, доцільно спочатку сформулювати цінність даного знання, і лише після цього подавати саме знання [2, с. 76].

На думку Л. Ерштейна, розвиток цінностей особистості доцільно здійснювати методом ціннісного аналізу соціальних або психологічних ситуацій, що пов'язані зі сферою діяльності людини, які необхідно розглядати з точки зору залучених у ці ситуації цінностей суб'єктів [2, с. 112-113]. Ціннісний аналіз здійснюється поетапно: 1) виявлення цінностей та інтересів суб'єктів, залучених в конкретну сферу дій; 2) визначення рівня виявлених цінностей у кожного суб'єкта діяльності; 3) порівняння цінностей учасників ситуації, що аналізується, як з точки зору самих цінностей, так і з позиції відсутності або наявності ціннісних конфліктів; 4) вирішення проблеми на підставі даних, одержаних в результаті попереднього етапу ціннісного аналізу ситуації.

Також важливо здійснювати психологічну підготовку з урахуванням індивідуального життєвого та емоційного досвіду студентів. Навчальний процес представляє цикл лекційних і семінарських занять. Це передбачає групові форми роботи, під час яких уможливується практична реалізація психологічних механізмів розвитку цінностей через розгляд питань професійної ідентичності, життєвих і професійних цілей, осмислення обраної професії, кризових і стресових ситуацій в житті студентів, особистих потреб і проблем тощо. Така форма роботи надає студентам можливість саморозкриття й апробації нових способів поведінки і взаємодії з іншими людьми, розширення меж індивідуального досвіду, усвідомлення чого вони хочуть і до чого прагнуть, одержувати зворотній зв'язок, підтримку і допомогу, співвідносити модельовані професійні ситуації зі своєю системою цінностей.

Нині ідея діалогу набуває статусу наукової парадигми, що задає напрям сучасних наукових досліджень і визначає особливості розвитку гуманітарних наук. Діалогізація педагогічного процесу розробляється в контексті нової філософії освіти як синергетична методологія, психології та соціології – як організація діалогічної взаємодії, педагогіки – як проблемно-діалогічне навчання. Тому, очевидно, що діалогізація сучасного освітнього процесу має як філософські, так і психолого-педагогічні передумови. У філософії відносини людини зі світом розглядаються через значущість відносин Я-Ти, як зв'язок людини з природою, людьми, духовними сферами та як взаємність, діалог, зустріч [6, с. 47]. Психологи і педагоги розглядають діалог з іншими людьми та власне людини із собою як важливу

умову розвитку особистості, оскільки діалогічний простір є полем актуалізації суб'єктних ресурсів людини.

Відтак, четвертою педагогічною умовою формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності є *діалогізація психологічної підготовки аграрників*. Важливість цієї умови обумовлюється тим, що особистість – це виявлення людини в діалозі, а діалогічність суб'єктів освітнього процесу в аграрному ВНЗ визначає якість психологічної підготовки й ефективність формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності. Діалогізацію необхідно розуміти як специфічне середовище або ситуацію, яка виникає на основі суб'єкт-суб'єктних відносин, коли кожен студент розглядається педагогом у всій його унікальності і неповторності. Діалогізація освітнього процесу характеризується співробітництвом і співтворчістю в дослідницько-пізнавальній діяльності; визнанням викладачем індивідуальної позиції студента, його інтересів, цінностей; вибудовуванням спільної мети при спонуканні до самостійного пошуку в її досягненні.

Про потенціал діалогового навчання йдеться у роботах О. Бодальова [7], який зазначає, що саме діалог має міжособистісний суб'єкт-суб'єктний характер і заснований на рівності сторін під час навчання та спонукає тих, хто навчається, до співпраці у генерації нових ідей і думок. Крім цього, діалогічна форма навчання є більш ефективною порівняно з монологічною, оскільки спонукає студентів не лише розмірковувати, доводити власну точку зору, а й впливає на волю та емоційну сферу, розвиває мужність і наполегливість у відстоюванні власної думки.

Створення діалогічного простору в процесі психологічної підготовки студентів-аграрників вимагає від викладача роботи, в першу чергу, над собою й усвідомлення своєї ролі, місця і стратегій поведінки у цьому просторі. Викладач повинен вміло оперувати, за словами О. Бодальова, «широким репертуаром інструментування діалогу» [7], щоб збагнути проблеми, плани, цілі студентів, проникнути в сутність їх індивідуально неповторного психічного світу і сприяти особистісному розвитку кожного з них.

У межах нашого дослідження варта уваги точка зору Л. Дмитрієвої [8, с. 15], яка, досліджуючи діалогічний підхід до формування психологічної готовності майбутнього вчителя, визначає діалог, як: 1) форму спілкування, що виявляється у способі самовираження суб'єктів освіти, що породжують ефекти взаємоприйняття, співучасті, співчуття, сприяння, завдяки яким відбувається «визрівання» діалогу, що осмислюється педагогом і студентами як співпраця з метою досягнення спільного результату; 2) як засіб організації конструктивної взаємодії суб'єктів освіти, що спрямований на результат, у якому відображена логіка думки іншої людини через відкритість власного досвіду для іншої людини і відкритість досвіду іншої людини для себе.

Відтак, діалогічна форма навчання характеризується такими особливостями, як: особиста рівність викладача і студентів; суб'єкт-суб'єктні відносини; зосередженість викладача на потребах студентів; співпричетність, співпраця і повага; свобода дискусії, передача цінностей і знань як особистого досвіду, що потребує індивідуального осмислення для особистісного і професійного зростання; індивідуальний підхід до студентів з урахуванням полімотивованості їх вчинків. У процесі психологічної підготовки діалогічна взаємодія активізує навчальний синергізм, що проявляється у співтворчості викладача і студентів, дозволяє імпровізувати, моделювати, синтезувати, обирати власний варіант пошуку істини, дослідити внутрішні труднощі

ЛІТЕРАТУРА

1. Вергунов В. А. Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки / УААН, ДНСГБ // В. А. Вергунов. – К.: Аграрна наука, 2008. – Ч. 2. – С. 8.
2. Эрштейн Л. Б. Запретная теория ценностей: психологические и социологические следствия представления ценностей как динамических запретов / Л. Б. Эрштейн. – СПб, 2008. – 122 с.
3. Яницкий М. С. Ценностные ориентации личности как динамическая система / М. С. Яницкий. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2000. – 204 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://hpsy.ru/public/x2753.htm>
4. Малисова И. Ю. Психологические знания как фактор формирования ценностных ориентаций личности / И. Ю. Малисова // Психологический журнал. – 1994. – Т. 14. – № 4. – С. 94-102.
5. Гаврилина Л. К. Диалог как необходимая составляющая коммуникативной подструктуры учебных заня-

REFERENCES

1. Verhunov, V. A. (2008). *Narysy istorii ahrarnoi nauky, osvity ta tekhniky [Essays on history of agrarian science, education and technology]*. (Part 2). Kyiv: Ahrarna nauka [in Ukrainian].
2. Ershteyn, L. B. (2008). *Zapretnaya teoriya tsennostey: psikhologicheskie i sotsiologicheskie sledstviya predstavleniya tsennostey kak dinamicheskikh zapretov [Forbidden theory of values: psychological and sociological consequences of presentation of values as dynamic prohibitions]*. St. Petersburg [in Russian].
3. Yanitskiy, M. S. (2000). *Tsennostnye orientatsii lichnosti kak dinamicheskaya sistema [Personal value orientations as a dynamic system]*. Kemerovo: Kuzbassvuzizdat. Retrieved from: <http://hpsy.ru/public/x2753.htm> [in Russian].
4. Malisova, I. Yu. (1994). *Psikhologicheskie znaniya kak faktor formirovaniya tsennostnykh orientatsiy lichnosti [Psychological knowledge as a factor of personal value orientations formation]*. *Psikhologicheskiy zhurnal – Psychological journal*, 4, 94-102. (Vols. 14) [in Russian].
5. Gavrilina, L. K. (2007). *Dialog kak neobkhodimaya sostavlyayuschaya kommunikativnoy podstrukturny uchebnykh zanyatiy [Dialogue as a necessary component of the commu-*

студентів, посилити рефлексивні процеси, одержувати зворотній емоційний і змістовий зв'язок.

Висновки. Отже, вважаємо, що ефективне формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності уможливується за таких педагогічних умов: забезпечення професійно спрямованого змісту психологічної підготовки аграрників, створення рефлексивно-розвивального середовища, аксіологізація психологічної підготовки аграрників, діалогізація психологічної підготовки аграрників.

Перспективним напрямком наших подальших досліджень є обґрунтування форм, методів і прийомів формування психологічної готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності.

тий / Л. К. Гаврилина // *Современные проблемы науки и образования*. – 2007. – № 4 – С. 47-50.

6. Бодалев А. А. Психологические условия гуманизации педагогического общения / А. А. Бодалев // *Советская педагогика*. – 1990. – № 12. – С. 65-71

7. Даукша Л. М. Педагогическая психология: учеб.-метод. комплекс / Л. М. Даукша, Л. В. Чекель. – Гродно: ГрГУ, 2008. – 471 с.: – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.grsu.by/pedpsihologia/bodalev-a-a-psikhologicheskie-usloviya-gumanizatsii-pedagogicheskogo-obshcheniya.htm>

8. Дмитриева Л. Г. Диалогический подход к формированию психологической готовности будущего учителя к субъект-субъектному педагогическому взаимодействию: 19.00.07 / Дмитриева Людмила Геннадьевна. – Самара, 2011. – 473 с.

nicative substructure of classes]. *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya – Modern problems of science and education*, 4, 47-50 [in Russian].

6. Bodalev, A. A. (1990). *Psikhologicheskie usloviya gumanizatsii pedagogicheskogo obscheniya [Psychological conditions of pedagogical education humanization]*. *Sovetskaya pedagogika – Soviet Pedagogy*, 12, 65-71 [in Russian].

7. Dauksha, L. M., Chekel, L. V. (2008). *Pedagogicheskaya psikhologiya: uchebno-metodicheskiy kompleks [Pedagogical Psychology: teaching materials]*. Grodno: GrGU. Retrieved from: <http://ebooks.grsu.by/pedpsihologia/bodalev-a-a-psikhologicheskie-usloviya-gumanizatsii-pedagogicheskogo-obshcheniya.htm> [in Russian].

8. Dmitrieva, L. G. (2011). *Dialogicheskiy podkhod k formirovaniyu psikhologicheskoy gotovnosti buduschego uchitelya k subyekt-subyektному pedagogicheskomu vzaimodeystviyu [Dialogic approach to the formation of future teachers' psychological readiness for subject-subject pedagogical interaction]*. Samara [in Russian].

О. В. Положенко

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ АГРАРНОЙ ОТРАСЛИ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье обоснованы педагогические условия формирования психологической готовности будущих специалистов аграрной отрасли к профессиональной деятельности, в частности такие: обеспечение профессионально направленного содержания психологической подготовки аграрников, создание рефлексивно-развивающей среды, аксиологизация психологической подготовки аграрников, диалогизация психологической подготовки аграрников.

Ключевые слова: педагогическое условие, психологическая подготовка, профессиональная направленность, рефлексивно-развивающая среда, аксиологизация, диалогизация.

O. V. Polozenko

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMING PSYCHOLOGICAL READINESS OF FUTURE AGRICULTURAL SECTOR SPECIALISTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES

The article substantiates the pedagogical conditions of psychological readiness of future specialists of agricultural sector for the profession, including the following ones: providing professionally oriented content of agrarian psychological training, the creation of reflexive and developing environment, the axiologization of agrarians' psychological training, the dialogization of agrarians' psychological training. The article focuses on professionally directed learning of psychology, the discipline contents, methods and forms of organization of psychological training. This should contribute to deepening students' interest in agricultural profession, formation of professional motivation, professional values, personal qualities which are necessary and important for the professional activity of specialists of agricultural sector. It is noted that professional orientation should be realized through the unity of semantic and procedural aspects of psychological training. It is proved that the development of professional and personal values of future professionals of agricultural sector in the process of psychological training should be carried out through a harmonious combination of psychological mechanisms of axiogenesis, such as adaptation, socialization, identification, internalization, externalization, individualization, personification. Dialogization is regarded as a specific environment or situation that arises on the basis of subject-subjective relations, where each student is seen by a teacher with all his uniqueness and originality. Dialogization of psychological preparation is characterized by collaboration and co-creation in research and educational activities; recognition of individual student's standpoint by a teacher, his interests and values; building up the common goal with inducement to self-motivation for searching for its achievement. In the process of psychological training dialogical interaction activates educational synergism, which is manifested in the co-creation of a teacher and students, allows to explore the internal difficulties of students; to strengthen the reflexive processes; to get emotional and substantial feedback.

Keywords: pedagogical condition, psychological training, professional orientation, reflexive and developing environment, axiologization, dialogization.

Подано до редакції 11.06.14